

בעניין:

1. מוחתסב, ת"ז
 2. מוחתסב, ילידת . . 1997, חסרת מעמד בעולם
 3. מוחתסאב, יליד . . 1999, חסר מעמד בעולם
 4. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר –
ע"ר מס' 580163517
- ע"י ב"כ עוה"ד בנימין אחסתרובה (מ"ר 58088) ו/או דניאל
שנהר (מ"ר 41065) ו/או תהילה מאיר (מ"ר 71836) ו/או
נאסר עודה (מ"ר 68398) ו/או נדיה דקה (מ"ר 66713) ו/או
אהרון מיילס קורמן (מ"ר 78484)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל': 02-6283555; פקס: 02-6276317

העוררים

- נ ג ד -

רשות האוכלוסין וההגירה

באמצעות פרקליטי הלשכה המשפטית
רח' כנפי נשרים 15, ירושלים
טל': 02-5489888; פקס: 02-5489886

המשיבה

ערר

בית הדין הנכבד מתבקש בזאת להורות למשיבה לחדול מהתנהלותה הפסולה וליתן לאלתר החלטה סופית בבקשתה של העוררת, אשה הסובלת מאילמות וחרשות, להסדרת מעמד שני ילדיה הבוגרים, **ילדים לשני הורים תושבי קבע בישראל**, אשר הוגשה למשיבה עוד בשנת 2014 והכל כפי שיפורט להלן.

התשתית העובדתית

הצדדים

1. **העוררת 1** (להלן: **העוררת** וביחד עם העוררים 2-3, **העוררים**), ילידת 1972 ותושבת קבע המשתייך לאוכלוסייה הילידית של ירושלים המזרחית היא אילמת חרשת ואמם של **העוררים 2-3** בערר דכאן.
2. **העוררת 3**, היא עמותה רשומה שמושבה בירושלים, הפועלת לקידום זכויות האדם של פלסטינים בשטחים הכבושים. בין היתר, מטפלת העוררת 3 בהליכים לאיחוד משפחות בישראל של פלסטינים תושבי ירושלים המזרחית עם בני משפחתם מהשטחים הכבושים.
3. **המשיבה** הינה רשות האוכלוסין וההגירה האחראית לטיפול בבקשות לאיחוד משפחות.

רקע עובדתי ומיצוי הליכים

4. העוררת, תושבת קבע המשתייכת לאוכלוסייה הילידית של ירושלים המזרחית, הינה אילמת חרשת. לאחר שנישואיה הראשונים לא עלו יפה נישאה העוררת בשנת 1994 בשנית, לתושב קבע מירושלים המזרחית, בשם מר מוחתסב, ת"ז . ברם, בשל נכותה ומצבה הסוציו-אקונומי הקשה הנובע מכך, נישאה העוררת למר מוחתסב כאשה שנייה.
- העתק מת"ז העוררת מצ"ב ומסומן ע/1.
- העתק חוזה נישואין של העוררת משנת 1994 מצ"ב ומסומן ע/2.
- העתק תעודת חרש קודם של העוררת מצ"ב ומסומן ע/3.
5. מנישואין אלו נולדו לעוררת שני ילדים, ו , הלא הם העוררים 2-3 בערר דכאן. הבת נולדה לעוררת ביום . 1997 ואילו הבן נולד ביום . 1999. בשל מצבו הכלכלי הקשה של בעלה שהיה נשוי כאמור לאשה נוספת שממנה היו לו שישה ילדים, נשלחה העוררת על ידי בעלה ללדת בשטחים. יודגש כי בן הזוג מעולם לא טרח להסדיר את מעמדם של העוררים 2-3 ושניהם נותרו חסרי מעמד בעולם.
- העתקים מתעודות הלידה של העוררים 2-3 ללא מס' זהות, מצ"ב ומסומנים ע/4.
6. לאחר נישואיה השניים התגוררה העוררת עם בעלה בענתא ולאחר מכן עברה המשפחה להתגורר בעיסאווייה שבירושלים.
7. בשנת 2004 נפטר במפתיע אבי המשפחה.
- העתק מתעודת הפטירה של מר מוחתסב מצ"ב ומסומן ע/5.
8. לאחר מות הבעל עברה העוררת עם ילדיה להתגורר בבית אמה שבשכונת אלטור ובשלב מאוחר התגוררה לתקופה קצרה של מספר חודשים בעיזרייה הסמוכה לירושלים. ברם, לאחר חצי שנה לכל היותר של שהות בעיזרייה היא שבה להתגורר בעיסאווייה שם מתגוררים העוררים עד היום. יודגש כי מדובר במשפחה שבשל נכותה של האם החיה בחברה מסורתית ומשכך לצד המורכבות הנובעת מנכותה של האם אף מצבה הכלכלי של המשפחה קשה ביותר. בנוסף יצוין כי בשל מצבה הכלכלי הקשה של העוררת נשלחו ילדיה לפנימייה בעיזרייה הסמוכה לירושלים.
9. בשל אי יכולת לשלם עבור האגרות הכרוכות בהגשת בקשות להסרת מעמד הילדים, נדחו מספר בקשות שהגישה העוררת להסדרת מעמד ילדיה בישראל. לבסוף, ביום 1.5.2014, עלה בידי העוררת להגיש בקשה להסדרת מעמדם כדבעי, וזו קיבלה את המספר 14/.
- העתק מקבלה המעידה על הגשת הבקשה מצ"ב ומסומן ע/6.
10. יצוין, כי הטיפול בבקשת העוררת עבר גלגולים נוספים. ברם, הואיל ועניינו של ערר זה הינו באי מענה המשיבה לבקשה, מתמקדת היריעה העובדתית למידע הנדרש לבירור הסוגיה המועלית בערר בלבד. כך או אחרת, בשנת 2016 נישאה העוררת 2 לתושב קבע מירושלים.

11. ביום 20.12.2016 נדרשו העוררים על ידי המשיבה להמציא להם פסק דין הצהרתי בעניינם של העוררים 2-3 ודרישה זו חזרה על עצמה מספר פעמים.
העתק מדרישה זו, מצ"ב ומסומן ע/7.
12. בעקבות דרישת המשיבה הוגשה על ידי העוררים באמצעות הסיוע המשפטי תביעה למתן פסק דין הצהרתי בעניינם של העוררים 2-3 שמספרה תמ"ש 05-18-05.
13. ביום 10.6.2018 ניתן בבית המשפט לענייני משפחה בירושלים פסק דין הצהרתי בעניינם של העוררים 2-3.
העתק מפסק הדין בתמ"ש 05-18-05 מצ"ב ומסומן ע/8.
14. משהתקבל פסק הדין ההצהרתי בעניינם של העוררים 2-3 שבו העוררים ביום 27.6.2018 יידעו את המשיבה בדבר נתינתו וביקשו לשוב ולחדש את הטיפול בבקשתם שהוגשה למשיבה כזכור עוד בשנת 2014.
העתק מפניית העוררים למשיבה מיום 27.6.2018 מצ"ב ומסומן ע/9.
15. בימים 26.7.2018, 26.8.2018, 20.9.2018 ו-25.10.2018 שבו העוררים ופנו למשיבה בבקשה לסיים את הטיפול בבקשתם ויתן בה הכרעה.
העתקים מפניות העוררים למשיבה מצ"ב בסדר כרונולוגי ומסומנים 10.
16. דא עקא, עד למועד כתיבת שורות אלו, ועל אף שמדובר בבקשה המטופלת אצל המשיבה במשך קרוב לארבע שנים והעוררים פעלו כנדרש והמציאו פס"ד הצהרתי כפי שנתבקשו, טרם ניתנה החלטה בבקשתם.
17. משכך, ולאור המצב הבלתי נסבל בו מצויים העוררים שחיהם אינם קלים ממילא, כאשר המשיבה מתמהמהת זמן כה רב וללא כל עילה הגיונית נראית לעין, במתן החלטה בעניינם, הם נאלצים לפנות לבית הדין הנכבד על מנת שיורה לה לפעול כדין ולהכריע בבקשתם לאלתר. מכאן ערר זה.

המשיבה פעולת בניגוד לחובתה לפעול בהגיונות בסבירות ובמהירות הראויה

18. אחד מאדני המשפט המינהלי הוא חובתה של רשות מינהלית להשיב לפניות המועברות אליה בתוך זמן סביר. טיפול יעיל ומהיר בפניות הוא מיסודותיו של מינהל תקין. על המשיבה לטפל בפניות המגיעות אליה בהגיונות, בסבירות ובמהירות ראויה.
הרשות לא הוקמה [...] אלא כדי לתת שירות לציבור. [...] אפשר לומר כי החובה הראשונית של הרשות היא להפעיל את הסמכות כך שהשירות [...] לציבור כולו יינתן במהירות הראויה, ללא טרחה יתירה, ברמה גבוהה ובהוצאות נמוכות, ככל שניתן. זוהי חובת היעילות. חובת היעילות, אף היא, כמו חובת ההגיונות נובעת מן המעמד של הרשות המינהלית כנאמן הציבור.
(י' זמיר, **הסמכות המינהלית** (תשנ"ו) (ב), עמ' 675).
19. על רשות מוסמכת לפעול בסבירות. סבירות משמעה גם עמידה בלוח זמנים סביר (בג"ץ 6300/93 המכון להכשרת טוענות **בית דין נ' השר לענייני דתות**, פ"ד מח(4) 441, 451). וראו

גם: בג"ץ 7198/93 מישראל בע"מ נ' שר התעשייה והמסחר, פ"ד מח(2) 844, 853 (1994); בג"ץ 5931/04 מזורסקי נ' מדינת ישראל – משרד החינוך, פ"ד נט(3) 769, 782 (2004); ע"א 4809/91 הוועדה המקומית לתכנון ולבניה ירושלים נ' קהתי, פ"ד מח(2) 190, 219.

20. חובתה של המשיבה לפעול בעניינם של הפונים אליה בזריזות ראויה, מעוגנת גם בסעיף 11 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, הקובע לאמור:

הסמכה או חיוב לעשות דבר, בלי קביעת זמן לעשייתו – משמעם שיש סמכות או חובה לעשותו במהירות הראויה ולחזור לעשותו מזמן לזמן ככל הנדרש לפי הנסיבות.

21. יפים לענייננו גם דבריו של שופט בית משפט העליון, כבוד השופט לוי ז"ל, המבטאים בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים את החומרה הרבה שבהתנהלות של סחבת, עיכובים ואי מתן מענה ענייני מצד הרשות:

המשיב אינו רשאי לנהוג בעותרים - כמוהם ככל פונה אחר - באופן בו הוא נוהג; המשיב אינו רשאי להותיר את עניינם תלוי ועומד בלא מענה ענייני... המשיב אינו רשאי להתיש את העותרים ללא תוחלת, לגרום להם להוצאות מיותרות ולעכב, אגב כך, את בירורו המהותי של עניינם. ואם נשתכחו מן המשיב טיבן של חובות בהן הוא חב, כי אז מחובתו של בית המשפט לשוב ולשנן באוזניו (בג"ץ 10399/04 בן אבדקול נ' משרד הפנים, מינהל האוכלוסין, תק-על 2005(3), 1608, 1609).

22. בעניינם של העוררים דכאן, אין ספק כי המשיבה מפירה באופן בוטה את חובתה לפעול בהגינות, סבירות ובמהירות הראויה ואינה משיבה לבקשת העוררים לאיחוד משפחות, מתעלמת במופגן מהמצב הבלתי אפשרי אליו בו היא מותירה אותם. אי הסדרת מעמדם החוקי בישראל והותרת עניינם תלוי על בלימה עד אין קץ, לא מאפשרת לעוררים לחיות חיים סבירים בסיסיים. לפיכך, היה על המשיבה ליתן החלטה במסגרת זמנים סבירה. ודאי וודאי שהיה עליה ליתן החלטה זה מכבר, משהומצא לה פסק הדין ההצהרתי שדרשה מהעוררים.

התנהלות המשיבה פוגעת בזכות החוקתית לחיי משפחה

23. התנהלות המשיבה אשר אינה מכריעה בבקשה ואינה משיבה לפניות החוזרות ונשנות של העוררים אליה הן בעניין הבקשה לאיחוד משפחות פוגעת בזכותם של העוררים לחיי משפחה.

24. כאמור לעיל, העוררים 2-3 הם ילדים לשני תושבי קבע בישראל שבשל העובדה המצערת שהוריהם הביולוגיים חיו בשולי החברה הפלסטינית ואמם חרשת אילמת, לא נולדו ונרשמו בעיר בה נטועים שורשיהם כמי שמשפחתם משתייכת כולה לאוכלוסייה הילידית של העיר. העוררים פעלו במצוות המשיבה והמציאו לה פסק דין הצהרתי המעיד על העניין. לפיכך, הותרת גם לאחר מתן פסק הדין כחסרי מעמד חוקי בישראל על לא עוול בכפם מהווה פגיעה קשה בזכויות היסוד שלהם לחיי משפחה. המשפט הבינלאומי והדין הישראלי כאחד מקנים חשיבות רבה למשפחה, ומטילים על המדינה חובה להגן עליה. כך למשל, קובע סעיף

10(1) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, כ"א 1037, אשר אושררה ע"י ישראל ביום 3.10.91, כי:

יש להעניק הגנה וסיוע רחבים ככל האפשר למשפחה, שהיא יחידת היסוד הטבעית של החברה, במיוחד לשם כינונה, וכן כל זמן שהיא נושאת באחריות לטיפול בילדים תלויים וחינוכם...

25. בבג"ץ 7052/03 **עדאלה נ' שר הפנים**, תק-על 2006(2), 1754 (להלן: פסק דין עדאלה) אף נקבע כי הזכות לחיי משפחה היא זכות יסוד חוקתית בישראל, הכלולה בזכות לכבוד האדם. עמדה זו זכתה באותו פסק דין לתמיכה גורפת של שמונה מתוך אחד עשר שופטי ההרכב.

26. קביעת הזכות לחיי משפחה כזכות חוקתית מביאה אחריה את הקביעה, כי כל פגיעה בזכות זו צריכה להיעשות בהתאם לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו – ורק משיקולים כבדי משקל.

27. ברור כי התמהמהות בהכרעה בבקשה להסדרת מעמדם החוקי של ילדים לתושבי קבע שכל חייהם חיו בשולי החברה ללא כל סיבה מוצדקת נראית לעין, היא התנהלות בלתי סבירה, פוגענית ובעלת השלכות קשות על חייהם של העוררים 2-3.

28. לעמדת העוררים אין כל הצדקה להתנהלות הפסולה של המשיבה שאינה מכריעה בבקשה. על המשיבה מוטלת חובה לפעול בהתאם לחקיקה ולנהלים ואף בהתאם להודעתה שלה.

סיכום

29. מן המקובץ עולה כי התנהלותה של המשיבה בעניינם של העוררים, המשתהה בהכרעה בבקשה להסדרת מעמדם גם לאחר שכבר קיבלה לידה פסק דין שאותו ביקשה מהעוררים להמציא לה, היא התנהלות פסולה מן היסוד. התמהמהותה של המשיבה מלהכריע בבקשה לצד התעלמותה הבוטה מפניותיהם החוזרות ונשנות של העוררים אליה בעניין, מנוגדת לחקיקה ולנהלים, אינה הוגנת ואינה סבירה ופוגעת קשות בזכותה של משפחת העוררים לחיי משפחה באופן בלתי סביר.

30. אשר על כן, מתבקש בית הדין הנכבד להורות למשיבה להסיר את מחדלה לאלתר ולהכריע באופן סופי בבקשתם של העוררים לאלתר. כמו כן, מתבקש בית הדין לחייב את המשיבה בתשלום שכ"ט עו"ד והוצאות משפט.

ירושלים, 26 נובמבר 2018

בנימין אחסתרובה, עו"ד
ב"כ העוררים

(ת.ש.88431)